

معیربان به «فرهیختگان» پاسخ می‌دهد

چرا تیزریک دقیقه‌ای «زن‌ها فرشته‌اند ۲» جنجال به پا کرد؟

فیلم هاست، هیچ‌گاه پاسخی به این انتقادات نداده است و اساسا کسی چندان نمی‌دانست در ذهن او چه می‌گذرد. این بار و پس از پخش تیزرزن‌ها فرشته‌اند ۲ که در انتهای آن کاریکاتوری از آرش معیربان هم به عنوان کارگردان نمایش داده می‌شد، نوک پیکان انتقادات به سمت خود معیربان رفت. او همیشه مورد انتقاد بوده و حالا بیشتر از همیشه؛ اما کسی پاسخ‌هایش را نشنیده است. آیا کسی می‌داند که معیربان اساسا پاسخی برای این جور انتقادات دارد یا نه؟ اساسا دیدگاه او نسبت به سینما چیست؟ شاید لاقال یک بار لازم بود با خود آرش معیربان صحبت شود تا ببینیم اگر او می‌خواست پاسخ بدهد، به چه ترتیب پاسخ می‌داد. پاسخ‌های معیربان در گفت‌وگویی که با او کرده‌ایم، شکل متعارف گفت‌وگوهای سینمایی دیگر را ندارند، اما همین یک بار لازم بود که متن این مصاحبه به‌طور کامل منتشر شود تا اولاً بفهمیم چرا معمولا رسانه‌ها با معیربان گفت‌وگو نمی‌کنند و درثانی مشخص شود که سازنده کسر قابل توجهی از فیلم‌های موج جدید فیلمفارسی و کم‌دی‌های روحی، به چه کیفیتی فکر می‌کند، چه دیدگاهی دارد و با چه انگیزه‌هایی کار می‌سازد. این شما و این هم گفت‌وگو با آرش معیربان، کارگردان ۴۸ ساله فیلم‌های کما (۱۳۸۲)، شارلاتان (۱۳۸۳)، چپ‌دست (۱۳۸۴)، آنکه دریا می‌رود (۱۳۸۵)، احضارشدگان (۱۳۸۶)، شیر و عسل (۱۳۸۸)، داماد خجالتی (۱۳۸۹)، قیلتبه و ماه‌پیشونی (۱۳۹۰)، ساعت شلغی (۱۳۹۰)، کالسکه (۱۳۹۲)، شناس، عشق، تصادف (۱۳۹۳)، دریا کنار (۱۳۹۳)، آس و پاس (۱۳۹۴)، خالتور (۱۳۹۶)، دم‌سرخ‌ها (۱۳۹۶)، آپاچی (۱۳۹۷) و حالا زن‌ها فرشته‌اند ۲ (۱۳۹۸).

پخش شد و حاشیه‌هایی در فضای مجازی ایجاد کرد. پخش این تیزر انتقادات فراوانی را برانگیخت. این صرفا تیزری ۵۵ ثانیه‌ای بود، سرتاسر پر از رقص و آواز وزن بوشی و خلاصه همه چیزهای دیگری که یادآور تناثر روحی هستند، اما همین کافی به نظر می‌رسید تا قبل از اکران فیلم، سیل انتقادات را نسبت به آن از هر سو روانه کند. انتقادات عمدتاً متوجه ابتذال و سیخ بودن سطح کار بودند. هم تهیه‌کننده این فیلم یعنی حسین فرحبخش در زمینه تولید آثاری از این دست نام‌آشنایی به حساب می‌آید و هم کارگردان آن یعنی آرش معیربان از همان سال ۸۲ که با فیلم «کما» وارد کار فیلمسازی شد، این سبک از فعالیت را انتخاب کرد و تا به حال روند خود را ادامه داده است. البته واکنش‌هایی این سال‌ها به نوع کارهای او و به‌طور کل آثاری که حسین فرحبخش یا عبداللّه علیخانی تهیه می‌کنند، مقداری تفاوت کرده است. مثلاً در سال‌های پیش، آنها را هم‌زمان نماد «موج جدید فیلمفارسی» و «سینمای خصوصی» می‌دانستند، اما طی سال‌های اخیر با اینکه فیلمفارسی‌های دیگری ساخته شده‌اند، از طرفی اکثر آثار فرحبخش و علیخانی در گیشه به شدت ناموفق بودند و از طرف دیگر انتقادات نسبت به آنها تندتر از بقیه کسانی است که کم‌دی‌های روحی ساخته‌اند. این افول تجاری مقداری به روابط داخلی اهالی سینمای ایران با هم‌دیگر و تضارب‌گروه‌های گوناگون برمی‌گردد و با روی کار آمدن دولت‌های مختلف و نوع برخورد آنها با اهالی سینما هم مربوط است. به‌هر حال هر چند علیخانی و فرحبخش بارها به میدان آمده‌اند و پاسخ‌های تند و تیزی به منتقدان‌شان داده‌اند، اما آرش معیربان که پای ثابت آنها برای کارگردانی این نوع

سری اول فیلم «زن‌ها فرشته‌اند» در سال ۱۳۸۶ به کارگردانی شهرام شاه‌حسینی که چندین پروژه مشترک با استودیو پویا فیلم داشت، روی پرده سینماها رفت. تهیه‌کننده آن فیلم عبداللّه علیخانی و حسین فرحبخش به‌طور مشترک بودند و حالا حسین فرحبخش به تنهایی سری دوم کار را تهیه کرده و آرش معیربان که وفادارترین کارگردان به این دو تهیه‌کننده به حساب می‌آید، کارگردانی کار را برعهده گرفته است. در سال ۱۳۸۶، ستارگان صاحب‌نام آن روز سینمای ایران، از جمله امین حیایی، محمدرضا شریفی‌نیا، نیکی کریمی، مهتاب کرامتی، لادن طباطبایی، لیلیا واتادی و احمد پورمخبر، در پروژه پویا فیلم حضور داشتند، اما در سری دوم، از آن جمع بازیگران، فقط محمدرضا شریفی‌نیا حضور دارد. چهره‌های دیگری که در سری دوم زن‌ها فرشته‌اند بازی کرده‌اند، یا هنرپیشه‌های معمولی هستند یا اکثر افرادی‌اند که شاید روزگاری می‌شد آنها را چهره‌های پولساز سینمای ایران دانست و حالا مدت‌ها می‌شود که فروغ گذشته را ندارند. نیوشا ضیغمی، سحر قریشی، نسرين مقانلو، میرطاهر مظلومی و علی صادقی از این جمله و مریم سعادت، سربوس همتی، مهناج نجومی و شهین تسلیمی، از دیگر بازیگران فیلم هستند. «زن‌ها فرشته‌اند ۲» را در حقیقت باید زن‌ها فرشته‌اند ۳ نامید، چون سال ۱۳۴۲ فیلمی به همین نام و در همین سبک به کارگردانی و تهیه‌کنندگی اسماعیل پورسعید نمایش داده شد. آن روزها را می‌شد دوره‌ای از فیلمفارسی دانست. زن‌ها فرشته‌اند ۲ قرار بود عید امسال اکران شود که کرونا همه چیز را به هم ریخت. بالاخره بعد از مدت‌ها، اواخر تیرماه ۱۳۹۹ تیزر یک دقیقه‌ای فیلم همراه با وعده اکران آن در آینده نزدیک،

آقای معیربان! به‌بهانه فیلم‌زن‌ها فرشته‌اند، تصمیم گرفتیم راجع به فعالیت شما در سینما و کارهایی که طی این سال‌ها انجام داده‌اید، گفت‌وگویی داشته باشیم. من خیلی اهل مصاحبه نیستم و عجلش مصاحبه و عکس‌روی جلد روزنامه‌ها را ندارم.

الان قبل از اینکه فیلم شما اکران شود، صرفاً به خاطر انتشار تیزر یک دقیقه‌ای آن واکنش‌های منفی بسیاری به شما صورت گرفته است. مایه جد مصحبتیم که باشما گفت‌وگو کنیم، چون در باره فیلم‌های شما همیشه نقد‌های تندی می‌کنند و حالا یک بار هم باید با خود کارگردان صحبت شود و حرف‌های او را بشنویم. چه گفت‌وگو شود و چه نشود، همه می‌نویسند و درحالی که هنوز فیلم اکران نشده، پیشداوری و قضاوت دارند. بعد که فیلم را می‌بینند، از بابت قضاوت‌ها و اظهارنظرهای زود هنگام شرم‌منده می‌شوند.

چطور می‌شود چنین حساسیتی ایجاد می‌شود؟ چرا در مورد شما کار به اینجا رسیده که شما فیلم‌تان را هنوز اکران نکرده و صرفاً تیزر آن بیرون می‌آید، اما واکنش‌های منفی از همین جا آغاز می‌شوند؟ نمی‌دانم چرا این‌طور شده. الان چه اتفاقی افتاده است؟

مثلاً می‌شود از بعضی رسانه‌ها و منتقدان پرسید چطور با افرادی که «رحمان ۱۴۰۰» و «تنگ‌زاس» و «مطرب» و امثال اینها را می‌سازند، اینچنین برخورد نمی‌کنند، ولی یک سری افراد دیگر را به محض اینکه خبردار می‌شوید پروژه‌ای را شروع کرده‌اند، حمله می‌کنند. اگر بد است هر دو را به همان شکل نقد کنید و اگر خوب است در هر دو مورد ساکت باشید و نقدی هم انجام ندهید. چنین جو سنگینی را روی کارهای فرحبخش و علیخانی، در چند سال اخیر احساس می‌کنید؟ من مشکلی با این مسائل ندارم. مشکل حاد و عجیبی نمی‌بینم.

احساس نمی‌کنید جو بین شما، فرحبخش و علیخانی بیشتر از قبل سنگین شده است؟ همیشه همین‌طور بوده و ماجرا اینچنین است. چیز عجیب و غریبی نیست.

باچه افرادی الان بدوستان پیدا کردید که به‌عنوان مخاطب فیلم شما هستند؟ این افراد از کدام تیپ اجتماعی هستند؟ نمی‌دانم.

مخاطبان شما گروه سنی و گروه اجتماعی ندارد؟ دقیقاً منظور شما را متوجه نمی‌شوم.

هر فیلمی را برای یک طیف سلیقه‌ای بخصوصی می‌سازند؛ مثلاً فیلمی که روشنفکری و اجتماعی است، به احتمال زیاد مخاطب چنین فیلمی ممکن است از این نوع فیلم‌ها که شما می‌سازید خوشش نیاید. چون نمی‌دانم اظهار نظر‌ها به چه صورت است، نمی‌توانم جواب قانع‌کننده‌ای بدهم.

شما وقتی وارد سینما شدید و طی این سال‌ها کار کردید، چشم‌اندازی داشتید؟ به چه نوع سینمایی علاقه داشتید؟ من به همه علاقه داشتم.

فیلمساز مورد علاقه شما چه کسی بود؟

همه سینماگران خوب هستند.

در سینمای ایران به چه کسی علاقه داشتید؟

به همه علاقه داشتم.

مثلاً آقای کیارستمی را هم دوست داشتید و فیلم‌های ایشان را می‌دیدید؟

بله، حتماً اینچنین بود.

به سینمای قبل انقلاب چطور؟ یعنی جریان فیلمفارسی. چون فیلم‌های شما را الان به فیلم‌های قبل از انقلاب تشبیه می‌کنند.

آنها هم همین‌طور است. همه فیلم‌ها و کارگردان‌ها خوب هستند. از نظر من هر فیلمی به سهم خود، در ژانر و قالب خود خوب است.

بالاخره هرکسی وارد سینمای می‌شود چند کارگردان و فیلم‌راجه‌مورد علاقه‌های خود می‌داند. موارد خاص شما کدام هستند؟

من تاریخ سینما را مورد علاقه خود می‌دانم.

نکته خاصی در هیچ بخشی از سینما نسبت به بخش‌های دیگر نمی‌بینید؟

من نکته خاصی ندارم. سینما خوب است، آدم‌ها خوب هستند، فیلم‌ها خوب هستند، همه آدم‌های سینمای ایران قابل احترام هستند. مخاطبان سینمای ایران هم خوب هستند. انتقادی ندارم.

فکر می‌کردم سوال از اینکه فیلمساز مورد علاقه شما کیست، جوابی داشته‌باشد.

چون من سینما را دوست دارم، همه آدم‌ها و فیلم‌ها و کارگردان‌ها را دوست دارم.

زمانی که می‌خواستید کار فیلمسازی را شروع کنید، الگویی نداشتید؟

همه فیلمسازان، همه آدم‌ها و سینمای همه دنیا برای من الگو بوده و است.

آخرین فیلمی که دیدید و لذت بردید چه بود؟

همه فیلم‌های روزی که وجود دارد.

در سینمای جهان؟

هم جهان و هم ایران. من ۲۴ ساعته فیلم می‌بینم.

به‌رحال فیلم‌ها با هم فرق می‌کنند. یکی بهتر و دیگری در درجه پایین‌تر است. بله. فیلم‌ها به لحاظ ژانر با هم فرق می‌کنند، ولی همه برای من دوست‌داشتنی هستند.

یک نمونه از کم‌دی‌های می‌توانید معرفی کنید؟

تمام فیلم‌های کم‌دی سینمای دنیا برای من قابل احترام است و من از این فیلم‌ها مطالبی را می‌آموزم و دوست دارم.

لا بد دوست نداشتید بحث با خود، والا یک فیلم معرفی می‌کردید.

قابل معرفی نیست. شما به اندازه خودتان فیلم دیده‌اید، من هم فیلم می‌بینم و این امر عادی در بین همگان است. در هر پنج دقیقه زمان بیکاری گوشه‌ای را باز می‌کنیم و فیلمی را تماشا می‌کنیم.

از خارج ژانر کم‌دی علاقه ندارید کار کنید؟ اگر شما کارنامه من را دیده باشید، من همه ژانرها را کار کرده‌ام.

بیشتر کم‌دی است. علاقه شما چطور است؟ مگر می‌شود ژانری را علاقه‌نداشتند و بگویند که قطعاً همه ژانرهایی که کار کردم علاقه‌دارم.

فیلم کما اولین فیلم شما بود که در ژانر کم‌دی بود و از آن زمان تا الان به کارنامه شما که نگاه می‌کنیم بیشتر فیلم‌ها کم‌دی است.

مثل این می‌ماند که در روزنامه «فرهیختگان» بیشتر شما مطلب نوشته‌اید یا همکار شما مطلب نوشته است.

روزنامه‌ها هم تیب دارند.

منظور من این است که مطلب شما بیشتر درباره فیلم‌های ایرانی است یا خارجی؟ بعد من مثلاً بگویم شما چون برای فیلم‌های خارجی زیاد نوشته‌اید پس خارج‌پرست هستید. اینچنین نیست. شما به اقتضای روزنامه و موضوع و مطلب کار کردید. من هم همه ژانرها را دوست دارم و همه کارگردان‌ها را دوست دارم.

یعنی به اقتضای زمان جلو رفتید.

بله، هر کدام از فیلمسازها یک قابلیت و توانمندی‌ای دارند و یک نکته خوبی در کارهای آنها دیده می‌شود.

آخرین فیلم ایرانی که دیدید چه فیلمی بود؟

مثل این است که بگوئید یک ساعت و نیم پیش چه فیلمی دیدید یا یک ساعت و ۵۰ دقیقه پیش چه فیلمی دیدید. یک ربع پیش همزمان سه کار را به‌طور موازی چک می‌کردم و می‌دیدم. مفهوم دیدن فرق می‌کند. اگر از شما سوال اینچنینی بپرسم ممکن است به فیلمی که علاقه دارید اشاره کنید یا فیلمی را که دوست نداشتید اما دیده‌اید. منتها ندانم من همیشه سینماست و همه فیلم‌ها را دوست دارم.

شما بیان کردید سه فیلم هم‌زمان تماشا کردید.

بله، پنج دقیقه از یک فیلم می‌بینم و پنج دقیقه بعد فیلم دیگری می‌بینم و دوباره ۱۰ دقیقه از فیلم اول را می‌بینم. به‌طور موازی فیلم‌ها را می‌بینم.

مطالعه سینمایی هم دارید یا مطالعه‌تان همان دیدن فیلم‌هاست؟

بله، مطالعه هم می‌کنم. مطالعه هم جزء ملزومات است. هم‌زمان با فیلم دیدن این کار را هم انجام می‌دهم.

برای ساختن زن‌ها فرشته‌اند، فیلم بخصوصی دیدید؟

وقتی همه فیلم‌ها را می‌بینید و دوست دارید و دنبال می‌کنید، زمانی که دکوپاژ می‌کنید، در ناخودآگاه‌تان همه‌چیز فیلمی که می‌تواند کمک کند و به شما الهام و ذهنیت بدهد، وجود دارد. ولی فیلم الهام‌گرفته مستقیم از فیلم بخصوصی نیست.

آقای معیربان! اجازه بدهید بپرسم آیا به خاطر پرهیز از حاشیه‌هاست که جواب‌های سراسر تری نمی‌دهید؟

من همین هستم. چیزی بر نوع اظهارنظر تأثیرگذار نبوده و نیست. پاسخ‌هایی که بیان کردم، آن چیزی بود که احساس می‌کردم درست است.

قاب جادو

«سلمان» مردادماه به بیابان‌های سمنان می‌رود

تصویربرداری سریال «سلمان فارسی» به کارگردانی داوود میرباقری و تهیه‌کنندگی حسین طاهری در نیمه اول مردادماه سال جاری در استان سمنان از سر گرفته می‌شود.

با توجه به شرایط پیش آمده در جهان و شیوع ویروس کرونا، تصویربرداری فصل بیژن‌اسر سریال «سلمان فارسی» که پیش‌تر قرار بود در ترکیه انجام شود، در سمنان از سر گرفته خواهد شد. در این زمینه از آخرین تکنولوژی روز در حوزه جلوه‌های ویژه کامپیوتری استفاده می‌شود.

داستان این بخش از سریال در ادامه سفر سلمان جوان در مسیر دمشق و فراز و فرودهای سفر و درگیر شدن با قبایل تحت سلطه روم و ایران باستان روایت می‌شود.

تصویربرداری سریال «سلمان فارسی» زمستان سال گذشته از بخش‌های جنوبی ایران و جزیره قشم آغاز شده بود و بدلیل شیوع ویروس کرونا در روزهای پایانی سال ۹۸ متوقف شد.

امراالله احمدجو، کارگردان با سابقه تلویزیون کارگردانی بخش

